

17. Οι γείτονες των Βυζαντινών

1. Εντοπίστε στο χάρτη του βιβλίου σας τους λαούς που περιέβαλλαν τη Βυζαντινή αυτοκρατορία και σημειώστε το όνομα καθενός, μετά το αρχικό του γράμμα:

Α _____ Άρ _____
Β _____ Π _____
Σ _____ Ρ _____

2. Αντιστοιχίστε τις ενέργειες των γειτονικών λαών με τις συνέπειες που αυτές είχαν για το Βυζάντιο.

Έκλειναν τα στενά περάσματα	•	Έλειπαν τα τρόφιμα
Κατέστρεφαν τις καλλιέργειες	•	Διακοπτόταν ο ανεφοδιασμός
Αιχμαλώτιζαν κατοίκους	•	Έχανε εδάφη η αυτοκρατορία
Καταλάμβαναν ακρινές επαρχίες	•	Μειωνόταν ο πληθυσμός

3. Διαβάστε το κείμενο 3 β, που αναφέρεται τους Αβάρους. Σημειώστε στο χάρτη την πορεία τους (από την αρχική τους εμφάνιση ως την τελική εγκατάστασή τους) και συζητήστε τις πιθανές αιτίες μετακίνησής τους, αλλά και τη σημασία που είχε γι' αυτούς η χρήση «πλωτών μέσων».
4. Παρατηρήστε την εικόνα των τειχών και διαβάστε το παρακάτω κείμενο-πηγή. Μεταφερθείτε στη θέση των πολιορκητών και των πολιορκημένων και συζητήστε για τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους. Σχολιάστε ιδιαίτερα τα μέσα πολιορκίας και τις φράσεις του κειμένου:

«πλήθος αναρίθμητον» και «στεφάνη θανατηφόρος».

Τα τείχη της Θεσσαλονίκης, όπως είναι σήμερα

Η πολιορκία της Θεσσαλονίκης.

Το 597 μ.Χ. η Θεσσαλονίκη αντιμετώπισε μέγιστο κίνδυνο. «Πλήθος αναρίθμητον», **Αβάρων** και **Σλάβων** περιέβαλε το τείχος «ως στεφάνη θανατηφόρος». Οι επιτιθέμενοι κατέλαβαν τα γύρω από την Πόλη φρούρια και με πολιορκητικές μηχανές, σιδερένιους κριούς και πετροβόλα μέσα προσπάθησαν να καταλάβουν την πόλη. Μετά όμως από επταήμερη «δεινή» πολιορκία, αποχώρησαν. Οι κάτοικοι, που αντιστάθηκαν γενναία, απέδωσαν τη σωτηρία της πόλης στον προστάτη της Άγιο Δημήτριο.

Migne, *Ελληνική Πατρολογία*

18. Πέρσες και Αβάροι συμμαχούν εναντίον του Βυζαντίου

1. Κάποιοι ιστορικοί παραλληλίζουν τον Ηράκλειο με το Μέγα Αλέξανδρο. Συμφωνείτε με αυτό τον παραλληλισμό; Συζητήστε το στην τάξη και επισημάνετε **ομοιότητες** και **διαφορές** που υπάρχουν ανάμεσα στους δύο άνδρες και στις ενέργειές τους.
2. Οι Πέρσες, αιχμαλώτισαν τον πατριάρχη των Ιεροσολύμων και πήραν μαζί τους τον Τίμιο Σταυρό, το ιερότερο σύμβολο του χριστιανισμού. Πώς κρίνετε αυτές τις ενέργειές τους; Είχαν κάνει – αυτοί ή κάποιοι άλλοι - κάτι παρόμοιο στο παρελθόν;
3. Διαβάστε το κείμενο-πηγή του «Ακάθιστου Ύμνου» και τη γνώμη της Ελένης Γλύκατζη γι' αυτόν. Συζητήστε τις πληροφορίες που δίνουν για τη σωτηρία της Πόλης, αλλά και για το σεβασμό των κατοίκων προς την προστάτιδά τους Θεοτόκο.

Ο Ακάθιστος Ύμνος

Βυζαντινό κείμενο

«Τη Υπερμάχῳ Στρατηγῷ τα νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα των δεινῶν ευχαριστήρια
αναγράφω Σοι ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε.

Ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον,
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω Σοι:
Χαίρε, Νύμφη, ἀνύμφευτε».

Ρωμανός ο Μελωδός

Μετάφραση

Εγώ, ἡ πόλη Σου, Θεοτόκε, Στρατηγέ,
σε Σένα που με υπεράσπισες χρωστώ
τὴ νίκη και προσφέρω τις ευχαριστίες μου,
γιατί λυτρώθηκα ἀπὸ τὸν κίνδυνο.

Και ἐπειδὴ ἔχεις δύναμη ἀκαταμάχητη,
ἀπάλλαξέ με ἀπὸ κάθε λογῆς κινδύνους,
για να μπορῶ να Σου αναφωνῶ:
Χαίρε, Νύμφη, ἀνύμφευτε».

«Ο «ακάθιστος ύμνος», τὸ ἀριστοῦργημα αὐτὸ τῆς βυζαντινῆς ὑμνογραφίας, ἀποδίδεται στο Ρωμανὸ τὸ Μελωδὸ. Θεωρεῖται ἡ φωνὴ ἐνὸς λαοῦ, που ξεσηκώθηκε για να ευχαριστήσῃ τὴν προστάτιδά του, τὴν Παρθένο, τὴν «ὑπέρμαχο στρατηγὸ», ὅπως τὴν ἀποκαλεῖ».

Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ.

4. Συμπληρώστε τα κενά και συζητήστε τὴ σημασία των ενεργειῶν του πατριάρχη για τὸ Βυζάντιο και τους Βυζαντινοὺς:

Ο Πατριάρχης ἔδωσε στον ὡς δάνειο τα χρήματα της Με τα χρήματα αὐτά ο αυτοκράτορας επισκέυασε τα και ἐκλείσῃ με τους Αβάρους.

Ο Πατριάρχης και ο Μάγιστρος ὀργάνωσαν τὴν της

19. Οι Βυζαντινοί και οι Άραβες

1. Παρατηρήστε στο χάρτη 1 του βιβλίου σας τα βέλη που δείχνουν τις κινήσεις επέκτασης των Αράβων και τις περιοχές που, τελικά, αυτοί κατέκτησαν. Εντοπίστε στο χάρτη της τάξης τα σημερινά κράτη στα οποία ανήκουν οι περιοχές αυτές.
2. Διαβάστε το κείμενο – πηγή 4 και παρατηρήστε τις εικόνες 2, 3, και 4, που είναι σχετικές με το «υγρό πυρ» και τη χρήση του. Συζητήστε στην τάξη τη σημασία του για την άμυνα του Βυζαντίου. Διατηρούν μυστικά όπλα κάποιες χώρες και σήμερα;
3. Οι νίκες του Λέοντα του Γ' στην Κωνσταντινούπολη και του Κάρολου Μαρτέλου, στο Πουατιέ, θεωρήθηκαν **σωτήριες** για την Ευρώπη. Παρατηρήστε πάλι το χάρτη 1 και συζητήστε αυτόν το χαρακτηρισμό στην τάξη.
4. Η θριαμβευτική υποδοχή των νικητών στρατηγών στην πρωτεύουσα, ήταν μια συνήθεια που ήρθε στο Βυζάντιο από τη Ρώμη. Παρατηρήστε τις εικόνες 4 του 1ου κεφαλαίου και 5.a του σημερινού. Διαβάστε τις λεζάντες και το κείμενο 5 και διαπιστώστε ομοιότητες και διαφορές που υπάρχουν ανάμεσά τους.
5. Διαβάστε το κείμενο 6 και συζητήστε στην τάξη παρόμοιες περιπτώσεις **αλληλεπίδρασης** και **ειρηνικής συνεργασίας** ανάμεσα σε λαούς, που πριν ήταν αντίπαλοι. Σχολιάστε ό,τι σας κάνει ιδιαίτερη εντύπωση.
6. Παρατηρήστε την παρακάτω εικόνα των άμαχων Βυζαντινών προσφύγων και σχολιάστε την ψυχική κατάσταση των προσώπων που απεικονίζονται σ' αυτή. Συμβαίνουν παρόμοια γεγονότα σήμερα; Πού και για ποιούς λόγους;

Άμαχοι Βυζαντινοί εγκαταλείπουν τη φλεγόμενη πόλη τους, για να σωθούν από Σαρακηνούς επιδρομείς (Βενετία, Μαρκιανή Βιβλιοθήκη).

20. Η φύλαξη των Ανατολικών συνόρων και οι Ακρίτες

1. Συμπληρώστε την ακροστιχίδα των βυζαντινών φρουρών. Κάποιες από τις ζητούμενες λέξεις είναι και από τα προηγούμενα μαθήματα.

A _ _ _ _ _	Έτσι έλεγαν τις περιοχές των ανατολικών συνόρων Αυτό το νησί υπέφερε από τους Άραβες πειρατές. Κι αυτή τη νήσο την κατέλαβαν νωρίς οι Άραβες. Αυτό το πρόσθετο όνομα (προσωνύμιο) είχε ο Λέων Γ'. Γυμνάζονταν και σ' αυτό οι Ακρίτες. Κι αυτού του ποταμού φύλαγαν τα περάσματα. Ήταν ο φόβος και ο τρόμος των νησιών.
Κ _ _ _ _ _	
Ρ _ _ _ _ _	
Ι _ _ _ _ _	
Τ _ _ _ _ _	
Ε _ _ _ _ _	
Σ _ _ _ _ _	

2. Το κείμενο-πηγή 2 του βιβλίου αναφέρει ότι **ο Διγενής**, στα βυζαντινά χρόνια, φύλαγε την Κρήτη και την Κύπρο από τους Σαρακηνούς. «Στα πολύ παλιά χρόνια» ένας άλλος μυθολογικός γίγαντας, **ο Τάλως**, φύλαγε την Κρήτη του Μίνωα από τους εχθρούς. Τι γνωρίζετε γι αυτόν; Συζητήστε τους δύο θρύλους, παρατηρήστε την εικόνα **2α** και συσχετίστε τους.

3. Συμπληρώνω τα κενά της παραγράφου με λέξεις που ολοκληρώνουν το νόημά της:

Τα σύνορα της αυτοκρατορίας λέγονταν και τα φρουρούσαν μόνιμοι φύλακες οι Αυτοί φύλαγαν τα στενά των συνόρων, την εποχή που την αυτοκρατορία απειλούσαν οι Το κράτος τους παραχώρησε για καλλιέργεια, τους έδινε..... και και τους απάλλαξε από τους Πρώτος ανάμεσά τους ήταν ο

4. Αφιερώστε τη «γωνιά της ιστορίας» της τάξης σας στους Ακρίτες και:

- **Ακούστε** και **τραγουδήστε** στην τάξη ριζίτικα και ποντιακά ακριτικά τραγούδια. Προσπαθήστε να αποδώσετε θεατρικά κάποια από αυτά.
- Κάνετε συλλογή ακριτικών τραγουδιών και διατηρήστε τα σε λεύκωμα.
- Παρατηρήστε την εικόνα **2α**, διαβάστε το παρακάτω κείμενο-πηγή και ζωγραφίστε

Ο Ακρίτας είμαι, Χάροντα,
δεν περνώ με τα χρόνια,
μ' άγγιξες, μα δε μ' ένιωσες
στα μαρμαρένια αλώνια.
Δε χάνομαι στα τάρταρα,
μονάχα ξαποσταίνω,
στη ζωή ξαναφαίνομαι
και λαούς ανασταίνω.

Κωστής Παλαμάς.

21. Το Βυζάντιο εκχριστιανίζει τους Σλάβους

1. Συζητήστε στην τάξη:

- **α.** Ποια ήταν η σημασία του εκχριστιανισμού των Σλάβων για τους ίδιους και για τη Βυζαντινή αυτοκρατορία;
- **β.** Ο **Κύριλλος** και ο **Μεθόδιος** έχουν ανακηρυχθεί **Άγιοι** από την εκκλησία μας. Τιμούνται όμως ιδιαίτερα από τους χριστιανούς όλων των σλαβικών χωρών. Το έργο τους δικαιολογεί αυτή την ξεχωριστή τιμή;

2. Το σλαβικό αλφάβητο ονομάστηκε **κυριλλικό** επειδή το επινόησε ο Κύριλλος. Για τη δημιουργία του χρησιμοποίησε τα κεφαλαία γράμματα της ελληνικής προσαρμοσμένα στην ιδιαίτερη προφορά της σλαβικής γλώσσας:

- **Παρατηρήστε** τον πίνακα με τα γράμματα του σλαβικού αλφαβήτου.
- **Συγκρίνετέ** τα με τα αντίστοιχα ελληνικά. Βρείτε **ομοιότητες** και **διαφορές**.

3. **Παρατηρήστε** την εικόνα **2.α** του Κύριλλου και του Μεθόδιου και **διαβάστε** το κείμενο **2**. **Συζητήστε** τις δυσκολίες που, πιθανόν, συνάντησαν στη ζωή και το έργο τους, αλλά και τα στοιχεία που τους βοήθησαν να τις ξεπεράσουν.

4. Συμπληρώστε τα κενά της παραγράφου:

Ο Σλάβος ηγεμόνας της Μοραβίας ζήτησε από τους Βυζαντινούς να διδάξουν στους Σλάβους τη χριστιανική πίστη. Ο αυτοκράτορας έστειλε τον και το , αδέρφια από τη Θεσσαλονίκη. Αυτοί στους Σλάβους το χριστιανισμό και την εκκλησία. Επειδή η σλαβική γλώσσα δεν είχε γραφή, ο Κύριλλος δημιούργησε το σλαβικό που, από τ' όνομά του, ονομάστηκε

22. Φιλικές σχέσεις και συγκρούσεις με τους Βούλγαρους και τους Ρώσους

1. Αντιστοιχίστε τα πρόσωπα με τις ενέργειες τους και συζητήστε τη σημασία που καθεμιά από αυτές είχε στην εποχή της.

Βασίλειος ο Β΄	•	•	νίκησε στο Σπερχειό ποταμό
Ιωάννης Τιμισκή	•	•	παντρεύτηκε βυζαντινή πριγκίπισσα
Δούκισσα Όλγα	•	•	βαφτίστηκε χριστιανή στην Πόλη
Συμεών	•	•	νίκησε τους Βουλγάρους στο Κλειδί
Βλαδίμηρος	•	•	βαφτίστηκε και ονομάστηκε Μιχαήλ
Βόγορης	•	•	διέκοψε την ειρήνη και άρχισε επιδρομές
Νικηφόρος Ουρανός	•	•	αντιμετώπισε τους Ρώσους

2. Συζητήστε στην τάξη τη σημασία που είχαν για τους «γείτονες» λαούς (Σλάβους, Βούλγαρους και Ρώσους), αλλά και για το Βυζάντιο:

- Ο εκχριστιανισμός τους από το Βυζάντιο,
- το βάπτισμα του βασιλιά Βόγορη και της Δούκισσας Όλγας,
- η χρησιμοποίηση κοινής (σλαβικής) γλώσσας και γραφής.

3. Διαβάστε το κείμενο - πηγή **3** και παρατηρήστε την εικόνα **3.α** του Παρθενώνα. Σχολιάστε τη μετατροπή του σε ναό της Παναγίας και την ενέργεια του Βασιλείου Β΄ να αποδώσει σ' αυτή «τα νικητήρια». Θυμάστε κάποιες παρόμοιες αφιερώσεις στο παρελθόν;

4. Παρατηρήστε τις εικόνες **4** και **6.α** του μαθήματος και διαβάστε το κείμενο που ακολουθεί. Αξιολογήστε και σχολιάστε τις σχέσεις, ανάμεσα στους δύο λαούς.

Οι σχέσεις των Ρώσων με τους Βυζαντινούς

«Το βάπτισμα της Μεγάλης Δούκισσας Όλγας και ο γάμος του Βλαδίμηρου με την πριγκίπισσα Άννα έφεραν πιο κοντά και τους δυο λαούς και διευκόλυναν τη συνεργασία τους. Βυζαντινοί μητροπολίτες στάλθηκαν στη Ρωσία για να διαφωτίσουν και να διακονήσουν τους νέους χριστιανούς. Έλληνες τεχνίτες έχτισαν στο Κίεβο¹ την εκκλησία της Θεοτόκου και το μητροπολιτικό ναό της Αγίας Σοφίας και Βυζαντινοί αγιογράφοι φιλοτέχνησαν τα ψηφιδωτά τους. Ιερά βιβλία μεταφράστηκαν στη ρωσική γλώσσα και η βυζαντινή μουσική προσαρμόστηκε στη ρωσική λειτουργία.

Ο Εύξεινος Πόντος έγινε πλωτός δρόμος επικοινωνίας ανάμεσά τους. Στο λιμάνι της Κωνσταντινούπολης είχε δοθεί προνομακός χώρος για να προσαράζουν τα ρωσικά πλοία και για να εξυπηρετούνται οι Ρώσοι έμποροι και ναυτικοί που έφταναν εκεί. Και όλα αυτά κράτησαν ως την Άλωση της Πόλης από τους Τούρκους».

Διον. Α. Ζακυθηνός, Βυζαντινή ιστορία

¹ Την πρωτεύουσα του ρωσικού Κράτους τότε.

Επαναληπτικό Μαθημάτων 17 έως 22

1. Παρατηρήστε το χάρτη 17.2 του βιβλίου σας και το σημερινό πολιτικό χάρτη της Ελλάδας. Ποιοι λαοί ήταν γείτονες του Βυζαντίου και ποιοι είναι της σημερινής Ελλάδας; Ποιες είναι οι σχέσεις της χώρας μας μαζί τους;
2. Επιβεβαιώστε τη χώρα καταγωγής των προσώπων της πρώτης στήλης και βάλτε X στο κατάλληλο πλαίσιο.

	Βυζαντινός	Άραβας	Πέρσης	Ρώσος	Βούλγαρος
Νικ. Φωκάς					
Βλαδίμηρος					
Κρούμμος					
Χοσρόης					
Μωάμεθ					

3. Αντιστοιχίστε τα πρόσωπα με τις ενέργειές τους και συζητήστε τα αποτελέσματα που καθεμιά από αυτές είχε για την αυτοκρατορία.

Ηράκλειος	•	•	Έσωσε το Βυζάντιο από τους Άραβες.
Λέων Γ΄ Ίσαυρος	•	•	Νίκησε τους Πέρσες στη χώρα τους.
Καλλίνικος	•	•	Ίδρυσε την ισλαμική θρησκεία.
Μωάμεθ	•	•	Ανακάλυψε το υγρό πυρ.
Νικ. Φωκάς	•	•	Απελευθέρωσε την Κρήτη από τους Σαρακηνούς.
Βασίλειος Β΄	•	•	Αφιέρωσε στην Παναγία Αθηνιώτισσα τις νίκες του.

4. Πώς βοηθήθηκε ο Ηράκλειος για να αντιμετωπίσει τις οικονομικές απαιτήσεις της εκστρατείας εναντίον των Περσών; Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και σχολιάστε τις ενέργειες των προσώπων που αναφέρονται σ' αυτό.

«Αυτό το έτος (622), στις 4 Απριλίου, ο **Βασιλιάς Ηράκλειος**, αφού γιόρτασε το Πάσχα στην Κωνσταντινούπολη, ξεκίνησε αμέσως μετά, τη δεύτερη μέρα το απόγευμα, κατά της Περσίας. Επειδή όμως δεν είχε οικονομικούς πόρους πήρε ως δάνειο τα χρήματα των εκκλησιαστικών ιδρυμάτων. Πήρε και από τη μεγάλη εκκλησία (Αγία Σοφία) τα πολυκάντηλα και άλλα λειτουργικά σκεύη και έκοψε νομίσματα πολλά. Άφησε δε και **το γιο του** μαζί με τον **πατριάρχη Σέργιο** και τον **Πατρίκιο Βόνο**, άνδρα λογικό και συνετό και έμπειρο σε όλα, να διοικούν και να φροντίζουν την Πόλη».

Θεοφάνης, *Χρονογραφία* (9ος αι)

Υποδοχή των πρέσβων στο Βυζάντιο

5. Διάβασε το κείμενο που ακολουθεί και φαντάσου ότι είσαι κι εσύ ξένος απεσταλμένος στο Βυζάντιο. Διηγήσου, μετά την επιστροφή, στον αρχηγό του κράτους τις εντυπώσεις από την υποδοχή που σου έγινε στο παλάτι.

«Όταν μπει ο ξένος πρέσβης στο παλάτι, πέφτει στο έδαφος, προσκυνά το βασιλιά και τότε ηχούν αμέσως τα όργανα. Όταν σταματήσουν αυτά, αρχίζουν τα μηχανικά λιοντάρια να βρυχώνται και τα μηχανικά πουλιά των δέντρων να κελαηδούν μελωδικά. Τα θηρία του θρόνου σηκώνονται όρθια, τα όρνεα κρώζουν, ενώ ταυτόχρονα ένας αυλικός δίνει στο βασιλιά τα δώρα του επισκέπτη.

Όταν τελειώσει η διαδικασία των δώρων ηρεμούν τα πάντα. Και όταν γίνουν οι συνήθεις ερωτήσεις και ο διάλογος με τον επισκέπτη, ο αυλικός τού συνιστά να προσκυνήσει και να αποχωρήσει. Τότε πάλι ηχούν τα όργανα, τα λιοντάρια και τα όρνεα βγάζουν το καθένα τη φωνή του και τα άγρια ζώα σηκώνονται από τα βάθρα τους. Όταν ο επισκέπτης βγαίνει έξω, όλα σταματούν».

Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος, Περί Βασιλείων τάξεως

6. Ποιους διπλωματικούς τρόπους χρησιμοποιούσε το Βυζάντιο για την επικοινωνία και τη συνεργασία του με τους γείτονες λαούς; Αναφέρετε και σχολιάστε τρεις από αυτούς, τους οποίους θεωρείτε πιο αποτελεσματικούς για την εποχή τους.
7. Βάλτε **Σ** στην αρχή κάθε σωστής πρότασης και **Λ** στην αρχή κάθε λανθασμένης. Αν χρειαστεί σχολιάστε την επιλογή σας.

	Ο Βασίλειος Διγενής ήταν ο πιο ονομαστός από τους ακρίτες.
	Ο Νικηφόρος Φωκάς νίκησε τους Σαρακηνούς κι ελευθέρωσε την Κρήτη.
	Ο Βόγορης βαφτίστηκε Χριστιανός και ονομάστηκε Ραφαήλ.
	Ο Μωάμεθ, πριν γίνει προφήτης του Ισλάμ, ήταν έμπορος.
	Οι Άβαροι δεν ενόχλησαν ποτέ το Βυζάντιο.
	Οι Ρώσοι ήταν λαός ασιατικής καταγωγής.
	Ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος κήρυξαν το χριστιανισμό στους Σλάβους.

8. Βάλτε στα τετραγωνάκια τον αριθμό της εικόνας που αντιστοιχεί σε κάθε κείμενο.

α. Ο βυζαντινός στρατός διέθετε, για την υπεράσπιση της πρωτεύουσας και για την καταδίωξη των εχθρών, καλά εκπαιδευμένες φρουρές των πόλεων, θωρακισμένο ιππικό, λογχοφόρους, τοξότες και ακοντιστές πεζικάριους.

β. Οι Βυζαντινοί προσπαθούσαν να καταστρέψουν τα εχθρικά πλοία, άλλοτε με το υγρό πυρ και άλλοτε με ναυμαχίες. Σ' αυτές ειδικά ασκημένοι στρατιώτες, με βαρύ οπλισμό, πηδούσαν πάνω στο κατάστρωμα των εχθρικών πλοίων και αντιμετώπιζαν τους αντιπάλους τους.

γ. Η εξάπλωση του χριστιανισμού στη Ρωσία επηρέασε σημαντικά και τις τέχνες. Μαρτυρία αυτής της επίδρασης αποτελεί, έως σήμερα, η αρχιτεκτονική πολλών ναών τους.

δ. Η Πόλη υποδεχόταν θριαμβευτικά τον Αυτοκράτορα, κάθε φορά που επέστρεφε από εκστρατεία νικητής. Με τον ίδιο τρόπο υποδέχτηκε και το Νικηφόρο Φωκά, μετά τους νικηφόρους πολέμους του κατά των Αράβων.

ε. Η διπλωματία ήταν ένα μέσο που χρησιμοποιούσαν οι Βυζαντινοί για να διατηρούν φιλικές σχέσεις και ν' αποφεύγουν συγκρούσεις με τους γείτονές τους. Γι αυτό, πολύ συχνά Βυζαντινοί πρεσβευτές επισκέπτονταν τις αυλές των ξένων ηγεμόνων, ως απεσταλμένοι του αυτοκράτορα.

